

HADBA CEZAEVİ RAPORU

HADBA PRISON REPORT

تقرير سجن الهضبة

iNSAMER

İHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
İHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

İHH 1995 yılında kurulmuş; insani yardım alanında çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşudur. Çalışmalarını bağımsız ve tarafsız bir şekilde yardıma muhtaç insanlara ulaşmak üzerine yoğunlaştırmıştır. Vakfımız Japonya'dan ABD'ye, Haiti'ye Kırım'dan Güney Afrika'ya kadar 140 ülkede ve bölgede insani yardımla yapıyor. Afrika çok sayıda ülkede 85 bin yetime bakıyor. Afrika katarakt ameliyatları ile 90 bin insanın tekrar görmesini sağladı. Ayrıca okul, yetimhane, sağlık merkezleri, kurs merkezleri, su kuyusu kazılması, cami gibi eğitim, sağlık ve kültürel alanlarda da kalıcı projeler yürütüyor. Bütün bu çalışmalarını yaparken yardıma muhtaç insanlar arasında herhangi bir ayrım gözetmemektedir. İHH Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) danışman statüsünde üyelik, İslam İşbirliği Teşkilatı danışmanlık Statüsü, Uluslararası İnsani Forum üyeliği, İslam Dünyası STK'lar Birliği (İDSB), Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı (TGTV) üyeliği bulunmaktadır.

Yardım çalışmalarını yaparken vakfımızın dikkat ettiği bir diğer konuda insanların özgürlükleri ve haklarıdır. Ülkede yaşanan krizin sebeplerine dikkat çekilerek söz konusu ülkede krizin sonlanması için çeşitli raporlar hazırlamaktadır. Bu çalışmalarla hedef ülkenin tekrar istikrara ulaşımına yardımcı olmaya çalışmaktadır.

IHH is a non-governmental humanitarian relief organization founded in 1995. The organization's main focus is on conducting humanitarian relief operations across the globe to reach out to people in need and it has no political affiliation or leaning. It runs humanitarian aid operations in 140 countries from Japan, the USA, and Haiti to Crimea and South Africa. It has undertaken the care of 85 thousand orphans and provided free cataract treatment for 90 thousand people from various parts of Africa. Besides humanitarian aid operations, it also runs major infrastructure projects, such as the building of schools, orphanages, health centers, education and cultural centers, mosques and digging water wells. All people benefit equally from the organization's donations and no discrimination is made. IHH is a consultative member of the United Nations Economic and Social Council (ECOSOC), the Organization of Islamic Cooperation, a member of the International Humanitarian Forum, The Union of NGOs of The Islamic World (IDSB) and the Turkish Volunteer Organizations Foundation.

While humanitarian aid is a major aspect of the organization's overall strategy, engaging in conflict resolution initiatives to restore people's rights and freedoms also ranks high among its priorities. Drawing attention to the root sources of whatever crisis a nation is plagued by, it prepares diplomatic reports in a bid to end the crisis. The aim of these diplo-

هيئة الإغاثة الإنسانية وحقوق الإنسان والحريات (İHH) هي منظمة غير ربحية تأسست عام ٥٩٩١ وتواصل انشطتها في المجال الإنساني. تركز هيئتنا في أعمالها على نحو مستقل ومحاييد ونزيه للوصول إلى الناس الذين يحتاجون إلى المساعدة في ٠٤١ دولة ومنطقة في مختلف أنحاء العالم من اليابان إلى الولايات المتحدة وهايتي ومن شبه جزيرة القرم إلى جنوب أفريقيا. كما وتواصل هيئتنا تقديم دعمها المستمر لأكثر من ٥٨ الف يتيم ویتيمة في أفريقيا. وساهمت هيئتنا في إعادة البصر لأكثر من ٩٠ الف إنسان في أفريقيا من خلال عمليات مرض الساد (الكاتاراكت) التي تشرف على تنفيذها في مختلف بلدان القارة الأفريقية. علاوة على ذلك، تقوم هيئتنا بإجراء العديد من المشاريع الدائمة وطويلة المدى كإنشاء المدارس ودور الأيتام والمراكز الصحية والمساجد ومراكز التعليم والتدريب المهني وحفر آبار المياه وغيرها من المشاريع في مختلف المجالات الاجتماعية والثقافية. يتم تنفيذ كافة هذه الأنشطة دون أي تمييز بين المحتاجين بأي شكل من الأشكال. لهيئة الإغاثة الإنسانية (İHH) عضويات متميزة في مختلف المحافل الدولية والمحلية ومن أهمها عضويتها كمستشارة في المجلس الاقتصادي والاجتماعي للأمم المتحدة (ECOSOC) وفي منظمة التعاون الإسلامي وعضوية المنتدى الإنسانية الدولية واتحاد المنظمات الأهلية في العالم الإسلامي (IDSB) وهيئة المؤسسات التطوعية التركية (TGTV).

في الوقت الذي تواصل فيه هيئتنا انشطتها الهادفة لمد يد العون للمحتاجين للإغاثة الإنسانية في كل مكان، تحرص الهيئة أيضا على الدفاع عن حقوق الإنسان وحررياتهم. حيث تبذل الهيئة كافة جهودها من أجل لفت الإنتباه إلى أسباب وتداعيات الازمات الإنسانية في كل أنحاء العالم وتقوم بإعداد تقارير لإنهاء الأزمة هناك لضمان إستقرار البلاد ورفعها من بلد تحتاج للمساعدة إلى بلد تقوم بتقديمها.

yardım eden konuma yükseltmektir. Bu çalışmalarda hedef; kriz yaşanan ülkelerdeki krizin sona ermesine yardımcı olmak, insanların haklarını elde etmiş olarak özgürce ve refah içinde özgürce ve refah içerisinde yaşamasına vesile olmaktır.

Hadba cezaevi ziyareti de vakfımızın bu anlamda yapmış olduğu insani bir çalışmadır. Halep'te sivillerin çıkarılması için uğraşan vakfımız daha önceki yıllarda da savaşın arasında esir takası gerçekleştirmiş; 2350 kişinin serbest bırakılmasını sağlamıştır. Aynı şekilde Pakistan'da kaçırılan Çek cumhuriyeti vatandaşı 2 kadının serbest bırakılmasını sağlamıştır. Filipinlerde devam eden barış görüşmelerinde, sahada gözlem için çalışan barış heyetinin üyesi olarak sürdürülebilir barış çalışmalarına aktif katılmaktadır. Benzer şekilde, Libya'da bulunan Trablus ve Misrata 'da cezaevlerindeki Afrikalı kaçak göçmenler de ziyaret edilmiştir. Ziyaretler esnasında göçmenlerin yaşadığı koşullar, tabi oldukları muameleler incelenmiş; görüşler ve önerilerimiz gerekli yerlere iletilmiştir. Ayrıca Göçmenlerin tespit ettiğimiz ihtiyaçların bir kısmını vakfımız tarafından karşılanmıştır.

Son olarak 2017 yılı Şubat ayında Hadba cezaevi ziyareti Libya savcılığının 6800-13-2 sayılı yazılı izini ile gerçekleşmiştir. Ziyaretin amacı cezaevinde tutuklu bulu-

matic initiatives is to restore economic and social stability to crisis-stricken countries and make them economically resilient and self-sufficient again to ensure a prosperous and independent existence for their citizens.

The visit to the Hadba prison is a good example of the way in which the organization is constantly seeking ways to make people's lives better. It has an impeccable track record of organizing hostage exchanges, having negotiated the release of 2350 civilians so far, while it is still actively engaged in diplomatic efforts to aid in the safe evacuation of civilians from Aleppo. It negotiated the release of two women from the Czech Republic abducted in Pakistan; and it plays an active role in peace efforts to restore order and stability in the Philippines as a member of the peace committee. Likewise, the organization has also paid a visit to illegal African immigrants held up in prisons in Tripoli and Misrata in Libya. During the visit, the organization members had the chance to examine the prison conditions and the treatment of the inmates and escalated their concerns to the relevant authorities. Further, the organization volunteered to send some vital supplies found lacking in the prison to ameliorate the prison experience for the inmates.

Finally, in February 2017, a visit was made to the Hadba prison pursuant to the written consent of the Libyan prosecutor's office

الهدف الاساسي من هذه الانشطة هو تقديم المساعدات للبلد التي تواجه مثل هذه الازمات والمساهمة في حلها وحصول اهلهما على حقوقهم بالعيش في حرية ورخاء.

زيارة سجن الهضبة هي إحدى هذه الزيارات التي تقوم هيئتنا بإجرائها في هذا المجال الإنساني. كما وقامت هيئتنا التي ساهمت مؤخرا في إخلاء المدنيين المحاصرين في حلب بضمان الإفراج عن سبيل ٠٥٣٢ إنسان في صفقة لتبادل الاسرى بين الاطراف المتنازعة العام الماضي. وبالمثل، نجحت هيئتنا في ضمان إخلاء سبيل سيدتين تحملان الجنسية التشيكية كانتا قد إختطفتا في باكستان. وتشارك الهيئة كعضو فعال في الوفد المشارك في مباحثات إحلال السلام في الفلبين. وعلى نفس المنوال، تقوم وفود هيئتنا بزيارة المهاجرين الأفارقة غير الشرعيين في السجون الليبية في طرابلس ومصراتة وذلك لتفقد اوضاعهم وظروفهم المعيشية وإعداد التقارير التي تتضمن مقترحات وآراء لحل مشاكلهم ومساعدتهم وإحتياجاتهم والتي تقوم هيئة الإغاثة الإنسانية (IHH) بتبليتها.

واخيرا، قامت الهيئة في فبراير ٧١٠٢ وبإذن خاص رقم ٠٠٨٦/٣١/٢ من النيابة العامة الليبية بزيارة سجن الهضبة. الغرض من الزيارة، زيارة السجناء والمعتقلين وخاصة قيادات نظام القذافي السابق المحتجزين هناك وتفقد اوضاعهم العامة والمتعلقة بحقوق الإنسان الاساسية. نتيجة للمقابلات التي اجريت في السجن المذكور، تم عرض الاوضاع على المسؤولين مؤكداين على إصرار هيئتنا بذل الجهد الممكن من اجل إصلاحها.

nan insanlarla özellikle Kaddafi dönemi yöneticilerinin tutuldukları durumları inceleyerek, genel anlamda temel insani hakları ile ilgili koşulları yerinde gözlemlemektir. Yapılan görüşmeler ardından, durumu muhataplara ileterek, düzeltilmesi için çaba harcamak da çalışmamızın bir parçasını oluşturmaktadır.

Cezaevi şartları değerlendirilirken Libya'nın genel şartları ve daha önce Afrikalı göçmenlerin kaldığı şartlar göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Görüşme esnasında mahkûmlara siyasi görüşleri ile ilgili olsun veya mahkemelerin içeriği ile ilgili olsun yanlış anlaşılabilir sorular sorulmamış, kendileri konuşmak istediklerinde sadece dinlenip, cezaevi şartlarına dair görüşleri konusunda notlar alınmıştır.

Libya kanunlarının verdiği izinler ölçüsünde gözlemler yapılmıştır.

6800-13-2. The purpose of the visit was to inspect the conditions in which the inmates were living, especially high-ranking officials from the Gaddafi era, and to see to what extent their fundamental humanitarian rights were being respected. Reporting any findings during the visits to the relevant authorities to ensure corrective action is taken is always part of the work.

The prison conditions were assessed against the backdrop of Libya's general condition and the state of the previous settlements the African immigrants were housed in. During the visit, the inmates were not asked loaded questions about their political leanings or the court proceedings; they spoke freely without any prodding or coercion while we took notes on what they had to say about the prison conditions.

All inspections were carried out in strict compliance with the laws of Libya.

تم تقييم أوضاع السجن في نظر الشروط العامة في ليبيا آخذين بعين الاعتبار ظروف إقامة المهاجرين الأفارقة في السجون الليبية والتي تم زيارتها مسبقاً. خلال المقابلات، لم يتم توجيه أي سؤال حول الآراء السياسية للسجناء أو محاكمتهم أو أي استئثار يمكن أن يفهم بشكل خاطئ ولكن تم الإستماع إليهم دون أي مقاطعة وأخذ الملاحظات على آرائهم حول أوضاع السجون. تم القيام بالمقابلات وفقاً للحدود التي يسمح بها القانون الليبي.

Hadba Cezaevinin genel durumu

Cezaevi, ağır suçluların kaldığı bölüm ve adi suçlara karışanların kaldığı bölüm olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır ve toplamda 150 kişi kalmaktadır. Ağır suçluların kaldığı bölümde mahkûmlar iki kişilik hücrelerde kalmaktadır. Banyo ve la-

General condition of the Hadba prison

The prison housed a total of 150 inmates and consisted of two sections, one section housing serious offenders and the other petty criminals. There are two-inmate cells in the serious offenders' section with the bathroom and the washbasin inside the

الوضع العام في سجن الهضبة

يتكون السجن الذي يقيم فيه ٥١ شخص من قسمين، القسم الأول يقيم فيه المساجين الخطر فيما يقيم في القسم الآخر مرتكبي الجرائم العادية. قسم المساجين الخطر يتكون من زنازين تتسع لشخصين. الحمام والمرحاض داخل الزنازين. كما ويحتوي السجن على مستوصف طبي. هناك خدمة طبيب على مدار ٤٢ ساعة لأي مشاكل صحية محتملة. وبالإضافة إلى ذلك، هناك مكتبة للراغبين في القراءة ومسجد للراغبين بإداء عباداتهم. عند دخولنا السجن، لاحظنا نظافة الأرضية بينما كان الطعام ينتظر التوزيع على شكل حزمات. خلال زيارتنا كانت قائمة الطعام على شكل رز كسكس والمشروبات من عصير الفواكه والكولا.

vaboları hücre içerisindedir. Cezaevinde ayrıca bir revir odası da bulunuyor. Olası rahatsızlıklar için 24 saat doktor hizmeti bulunmaktadır. Ayrıca kitap okumaları için bir de kütüphane ile ibadetlerini eda etmek üzere imkan bulunmaktadır. Cezaevine girdiğimizde yerler temizdi ve yemekler pakette geliyordu. Ziyaretimiz esnasında öğle menüsünde paketlenmiş olarak kuskusiye ve içecekler (meyve suyu ve kola) vardı.

Mahkûmların kaldığı hücreler tek tek gezildi. Kimisi ile hücrelerinde konuşma imkânı oldu. Kaddafi dönemi yetkilileri ile de ayrıca müdür odasında görüşüldü.

Kalan mahkumlardan biri olan **Sadık Salim Bustil** ile görüşmemizde Cezaevindeki muameleden şikâyeti olmasa da, sadece Diyaliz ilacının yokluktan şikâyetini bildirmişti.

İsmail Ebuacila ise 6 yıldır içeride bulunduğu söylüyor ve Mahkeme sürecinin uzamasından şikâyetçi. Kendisi şeker hastalığı, böbrek ve tansiyon gibi ciddi hastalıklardan muzdarip ve ilaç ihtiyacı ailesi tarafından karşılandığından ilaç ihtiyacı bulunuyor. Cezaevindeki görevlilerin muamelesinden yana bir şikâyet belirtmedi.

Umran Hammadi, bize cezaevinden ve ya buradaki başka bir muameleden dolayı şikâyetinin olmadığını, ama 40 celsedir mahkemeye gidip geldiği halde karara bağlanmadığını söylüyor. Ebu Selim katliamında çukur kazmada görev aldığını ve bu suçunun cezasını bilmek istediğini ifade ediyor.

cell. There is also an infirmary room in the prison that provides round the clock medical service for medical emergencies. There is also a library and a prayer room. When we entered the prison, we found the prison floors to be in good and clean condition and the food arrived in packaging. There were packed couscous and drinks (fruit juice and coke) on the lunch menu.

Each prison cell was visited indiscriminately, which meant we had the chance to talk to some of the inmates. We also held separate interviews with officials from the Gaddafi era in the prison manager's room.

Sadık Salim Bustil, one of the inmates that we interviewed, said he had no complaints, apart from the lack of dialysis drugs while

İsmail Ebuacila, another inmate, said he was not particularly pleased with lengthy court proceedings, saying that it was now his sixth year in the prison. Suffering from serious ailments such as diabetes, kidney disease and hypertension, he needs medications to keep him going, for which he currently relies on his family to get. He had no complaints though with regards to the way he was being treated by prison officials.

Umran Hammadi, the last inmate we interviewed, made no complaints about the prison or the kind of treatment he received, not failing to mention, though, like the other inmates, his frustration with lengthy court proceedings that never seem to end. He was incarcerated for his role as a ditch-digger in the Ebu Selim massacre and he wants the courts to decide, once and for all, what his punishment is.

تم زيارة كل الزنازين واحدة تلو الاخرى. اتاحت لنا الفرصة للحديث مع بعض السجناء في زرينهم بينما تم مقابلتنا مع قيادي نظام القذافي السابق في غرفة مدير السجن.

في حوارنا مع صادق سالم بوضتيل أحد السجناء المقيمين في السجن، على الرغم من عدم شكايته من الوضع في السجن إلا انه إشتكى من عدم وجود ادوية الفشل الكولي وغسيل الكلى.

اما إسماعيل ابوعجيلة فقد ذكر لنا انه داخل السجن لما يقرب من ٦ سنوات وإشتكى من طول فترة المحاكمة. واكد انه يعاني من أمراض خطيرة مثل الكلى وضغط الدم والسكر وان عائلته هي التي تحاول توفير العلاج له مما يشكل له صعوبات خطيرة في الحصول على الادوية وتلقي العلاج. ولكنه لم يدلي بأي شكوى بحق معاملة المسؤولين في السجن.

عمران حمادي: اكد انه ليس لديه اي شكوى بشأن السجن او المعاملة التي يتلقونها فيه إلا انه على الرغم من ٠٤ جلسة من المحاكمة إلا انه لم تصدر المحكمة القرار النهائي بحقه. اشار حمادي انه شارك في حفر حفرات مذبحة أبو سليم ويصر على معرفة عقوبة هذه التهمة.

Libya Eski Başbakanı Bağdadi Mahmudi

Hem hücrelerinde hem de Cezaevi Müdürünün odasında özel olarak iki defa görüştüğümüz Mahmudi, Türkiye'nin genel durumunu sorarak başladığı konuşmasında, Tayyip beyle olan tanışıklığını ifade ettikten sonra, vizelerin kaldırılması konusunda kendisinin de çok harcadığı çabayı anlatarak bu konudaki sıkıntıları anlattı. Türkiye'nin şu anki gelişmişliğini takdirle karşıladığını ifade etti.

Kendisi , iki kişilik hücrede kalıyor ve koşullarla ilgili olarak: "Cezaevi yetkilileri karşımdalar diye söylemiyorum burada

Former Prime Minister of Libya Baghdadi Mahmudi

Mahmudi, whom we interviewed twice, both in his private cell and the Prison Manager's office, started off by asking how things were going in Turkey before mentioning his acquaintance with Mr. Erdogan and how they had both fought really hard for a visa-free travel agreement between both countries. He also spoke highly of the progress Turkey was making in recent years.

This is what he had to say about staying in a two-inmate cell: 'We are actually being treated much better than we deserve and I'm not just saying this because I'm speaking

رئيس الوزراء الليبي السابق البغدادي المحمودي

إلتقينا بالسيد المحمودي مرتين مرة في غرفة السجن الخاصة به والاخرى في غرفة مدير السجن. بدأ المحمودي حديثه بسؤاله عن الوضع العام في تركيا مشيراً إلى لقائه بالسيد رجب طيب اردوغان وجهوده التي بذلها شخصياً من اجل إلغاء تأشيرات الدخول بين البلدين وتقديره العظيم للتقدم والتنمية التي تعيشها تركيا هذه الفترة.

وافاد السيد المحمودي انه يقيم في غرفة تتسع لشخصين واطاف فيما يتعلق بشروط السجن قائلاً: « لا اقول ذلك لان إدارة السجن هنا ولكننا نلقى معاملة حسنة افضل مما نستحق. لم اتعرض ابدا لاي شكل من اشكال التعذيب أو سوء المعاملة. الفترة الأولى كانت مرهقة في مرحلة التحقيق ولكننا لم نواجه اي شئ سلبي كسوء المعاملة.

hakkettiğimizden fazla iyi muameleyle tabi oluyoruz. İşkence veya kötü muameleyle tabi olmadım. İlk dönemlerde soruşturma aşamasında yorucuydu ama kötü muamele gibi olumsuz bir şey olmadı.” diye konuşuyor.

Elinde bastonla dolaşma sebebini sordüğümüzde: “Çok daha önceden başlamış bel fıtığım vardı benim. Cezaevine girmeden öncede bastonla dolaşıyordum. Bu sebeple cezaevine de bastonla geldim. Burada işkence gördüm diye değil. Doktorlar da kontrol ediyorlar.” diye yanıt veriyor.

Haberleşme hakları konusundaki soruya, “Ailemle görüşüyorum. Hatta kabilem ile de görüşme imkânım oluyor” diye yanıt veren Mahmudi, “Her gün hava almaya çıkıyorum. Günde en az 2 saat oluyor. Bu konuda yaşlı olduğum için infaz memurları kolaylık sağlıyorlar” diye tamamlıyor.

in their presence. I have not been tortured or received bad treatment. The initial interrogation stage was a bit strenuous but I received no bad treatment whatsoever.’

When we asked him why he was walking around with a cane he replied: ‘I was already suffering from a hernia long before all this started. I was walking with the aid of a cane before my prison days. That is why I still keep it with me, not because I’ve been tortured. The doctors come and check on me now and then.’

When asked about whether he was allowed to use the prison telephone, he said: ‘I talk to them on the phone; I even get the chance to call my own tribesmen’, adding that he went out almost everyday to get fresh air for at least 2 hours and that the prison guards were especially accommodating, given his old age.

وردا على سؤالنا عن سبب العكاز الذي في يده اجابنا قائلا: « اعاني من إنزلاق غضروفي بدأ منذ فترة بعيدة. كنت اسير بمعونة العكاز قبل ان ادخل السجن. لذلك جلبته معي إلى السجن لهذا السبب وليس لاني تعرضت للتعذيب. الاطباء هنا يتابعون وضعي الصحي.»

وفي جوابه عن حقه بالاتصالات اجاب السيد محمودي قائلا: « يمكنني الإتصال باسرتي. حتى اني تتاح لي الفرصة للإتصال بقبيلتي. اخرج كل يوم إلى الهواء الطلق ساعتين على الاقل. حراس السجن يساعدوني في ذلك لكبر سني.»

Libya'nın Eski Lideri Muammer Kaddafi'nin Oğlu Saidi Kaddafi

Saidi Kaddafi cezaevine ilk geldiği günlerde internete düşen görüntülerde işkence yapılmıştı. Kendisi iki kişilik hücrede kalıyor ve oda arkadaşını kendisi seçmiş. Yetkililer bu olayın fevri olduğunu; bunu yapan kişilerin cezalandırıldığını ifade

Saidi Gaddafi, son of Muammar Gaddafi, Libya's former Leader

Saidi Gaddafi was tortured during his first days in prison, as evidenced by leaked internet footage. He stayed in a two-inmate cell and picked his own cell mate. The prison officials say the torture was an isolated incident and those responsible for it have

الساعدي القذافي نجل الزعيم الليبي السابق معمر القذافي

في الايام الاولى لدخول الساعدي القذافي السجن، تداولت وسائل الإعلام الإجتماعي على الإنترنت صور تشير تعرضه للتعذيب. يقيم الساعدي القذافي في غرفة لشخصين وإختار صديق عرفته بنفسه. اكد المسؤولون ان حادثة تعذيب الساعدي هي خطوة متسعة وانه تم معاقبة مرتكبيها. وفيما يتعلق بادعاءات التعذيب، اكد الساعدي انه لم يتعرض لاي من اشكال التعذيب بغض النظر عن الأحداث الماضية وانه يتلقى معاملة حسنة

etti. İşkence iddiaları ile ilgili olarak, geçmişe yaşanan olayı saymaz isek şu an kendisine işkence yapılmadığını kendisine iyi muamele yapıldığını belirtiyor. Kaddafi, ihtiyaçlarının karşılandığını söylerken, “2 ay önce ciğerimde bir sorun oluştu. Kusma ve yüksek ateş vardı. 2 doktor kontrol etti. Bir kist tespit ettiler. Doktorlar tahlil yaptı. Tehlikeli bir durumun olmadığını ancak ameliyatın gerekebileceğini söylediler” diye konuşuyor.

Ailesi ve kardeşleriyle ayda bir defa telefonla görüşebildiğini söyleyen Kaddafi, ihtiyaç hâsıl olduğunda ise bu görüşme ayda iki kereye çıkabildiğini kaydediyor. Kardeşlerinden Seyfulislam ve Haniba ile, buldukları yerin yetkililerince onay olmadığı için görüşemediğini söyleyen Kaddafi, ancak akrabalarıyla haberleşebildiğini kaydediyor. Eşi ve çocuklarının yaşanabilecek intikam saldırısı korkusuyla Libya'ya gelip yüz yüze görüşemediğini de söyledi. Ziyaret konusunda hukuki anlamda bir engel olmadığını altını çiziyor. Dört günde bir sadece bir saatliğine güneşe çıkabildiğini söyleyen Kaddafi, çok bunaldığı zamanlarda ikinci defa çıkmasına izin verildiğini belirtiyor.

already been punished. Saidi says he is currently being treated rather well and that he has had no unpleasant experiences apart from the initial torture. Gaddafi says all his needs are attended to, adding: 'I started having some liver problems 2 months ago accompanied by vomiting and high fever. Two doctors came and did some tests and discovered a cyst, which was then sent to the lab for analysis. The results said there was no immediate danger to my health but that I may need surgery.'

Gaddafi says he is currently allowed one phone call every month to talk to his parents and siblings, adding that he may even get two calls depending on the situation. He is currently not allowed to make any phone calls to his brothers Seyfulislam and Haniba, but still gets to speak with his relatives freely, adding that, despite there being no legal obstacles for him to have visitors, he has not yet had the chance to talk face to face with his wife and kids who had to leave the country fearing reprisal attacks. Allowed into the prison courtyard for an hour every 4 days, he says he is sometimes allowed extra time in the courtyard if he feels too depressed.

من الجميع ويتم تلبية كافة احتياجاته مضيافاً: « اصابني قبل شهرين مشكلة في كبدي وبدأت بالتقيؤ وإرتفعت درجة حرارتي وقام طبيبان بفحصي. و وجدوا غدة كيسية وقاموا ببعض التحاليل والإختبارات واخبروني ان الوضع ليس بالخطير إلا انني ربما احتاج لعملية جراحية.

افاد الساعدي القذافي انه يتصل هاتفيا بعائلته وإخوته مرة شهريا وبإمكانه الإتصال مرة اخرى إذا لزم الامر وفقا للحاجة. ولكنه عبر عن إستيائه لعدم إمكانية الإتصال بإخوته سيف الإسلام وهانيبال لعدم سماح الجهات المسؤولة في الامكن التي يحتجزون فيها بالإتصال بعائلاتهم. كما وعبر عن حزنه لعدم إمكانية رؤيته لزوجته واطفاله الذين لا يجرؤون القدوم إلى ليبيا خوفا من اي هجمات إنتقامية من الممكن ان تنفذ ضدهم مؤكدا على عدم وجود اي عقبات قانونية امام زيارتهم له. اشار الساعدي انه يمكنه الخروج لرؤية الشمس لساعة واحدة فقط كل اربعة ايام وانهم يسمحون له بالخروج مرة اخرى عند الحاجة.

Kaddafi Dönemi Eski İstihbarat başkanı Abdullah Senusi

Şahsi durumu konusunda görüşmeyi reddeden Abdullah Senusi, Türkiye'nin resmi politikalarına karşı tepkili olduğundan bizimle resim çekmek istemediği gibi cezaevi koşulları ile ilgili sorularımızı da cevaplamadı. Bizler konuşma ve görüşlerini alma konusunda ısrarlı olmamıza rağmen ne sağlığı ile ilgili ne de yapılan muamele konusunda her hangi bir açıklama yapmadı. Ancak Türkiye hakkında söylediği siyasi sözleri oldukça çarpıcı olduğu için insan hakları ile ilgili olmasa dahi, bir yetkilinin psikolojisini yansıtması bakımından önemli görül-
melidir:

“Türkiye olarak sizler bizi yalnız bıraktınız. Adeta bizi yıktınız. Batı sizi AB'ye gireceksiniz diye kandırıp dururken bize karşı oldunuz. Oysa bizler kardeş gibiydik. Türk şirketlerini Libya'da önceleyip onlara ihale verdik. Batı'nın elimizdeki esirlerini size teslim etmiştik ancak siz aniden değiştiniz. 500 yıllık kardeşliği yıktınız. Tarafsız durmadınız. Sizden ne maddi ne siyasi hiçbir yardım almam. Sağlığım hakkında da bilgi vermem. Libya olaylarında tutumunuz daha değişik olmalıydı.”

Abdullah Senusi, former intelligence chief for Gaddafi

Abdullah Senusi did not want to share with us his prison experiences, and refused to answer questions regarding the prison conditions or have his photo taken with us, angry at Turkey over its policies. He refrained from making any comments on the prison conditions or giving any information on his health despite our insistence that we wish to have a word with him. However, we thought it proper to cite in our report what he had to say about Turkey as his words perfectly capture the psychology of a previous high-ranking state official, brought down by war:

‘Turkey has literally deserted us in our hour of need, pushing us to the precipice with the others. You have been beguiled by the promise of EU membership in return for your contributions to our doom. We were brothers once. Turkish companies doing business in Libya always received preferential treatment in public tenders. We even trusted you enough to consign the Western hostages we held to your care, only to be stabbed in the back by you. You have destroyed 500 hundred years of brotherhood and compromised your neutral position. I am willing to accept no political or financial help from you, let alone give you any information on my health. Your policies during the events of Libya could have been very different.’

عبد الله السنوسي رئيس مخابرات ليبيا السابق في نظام القذافي

رفض عبد الله السنوسي الحديث عن وضعه الشخصي كما ولم يقبل إتقاطنا لصوره والرد على اسئلتنا حول أوضاع السجون لمعارضته للسياسة الرسمية لتركيا. على الرغم من إصرارنا بالمقابلة والحديث معه، إلا انه رفض التصريح بأي معلومات حول صحته وحول المعاملة التي يتلقاها في السجن. ولكن فإن التصريحات السياسية التي أدلى بها حول تركيا لها أهمية بالغة ربما ليس في مجال حقوق الإنسان ولكن في الوضع الذي وصلت إليه نفسية مسؤول.

قال السنوسي: « لقد تركتنا تركيا وحيدين. لقد قمتم بتدميرنا. خدعكم الغرب بدخولكم الاتحاد الأوروبي فوقفتم ضدنا. ولكننا كنا إخوة. اعطينا الشركات التركية الاولوية وسلمناهم اعمالنا. سلمناكم الاسرى الغربيين الذين كانوا في قبضتنا ولكنكم تغيرتم فجأة. هدمتم اخوة إستمرت ٥٠٥ عاما. لم تقفوا على الحياد. لا اريد منكم اي مساعدة مادية او سياسية ولا اريد ان ادلي لكم اي معلومات حول صحتي. موقفك كان ينبغي أن يكون مختلفا بشأن المسألة الليبية.

Genel Değerlendirme

- » Mahkûmların en fazla dillendirdiği konuların başında makul süre içerisinde yargılanmaları gelmektedir. Libya otoritelerinin adil ve hızlı yargılama konusunda adım atması gerekmektedir.
- » Tutukluların gündeme getirdiği eksik olan ilaçlar konusunda, problemin hapisanelere özgü olmadığı Libya'nın genelinde bir ilaç sorunu olduğu gözlenmiştir. Ancak tutuklu olan kişilerin sağlığından Libya hükümeti sorumlu olduğundan, ilaç ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir.
- » Ziyaret esnasında fiziki anlamda mahkûmlara yönelik olumsuz bir durum tespit edilmemiştir. Ancak cezaevinde olma durumu kendi başı başına bir zorluk olduğundan dolayı psikolojik desteğe ihtiyaç duyan mahkûmlar bulunmaktadır.
- » Cezaevindeki mahkûmlara yönelik meslek kursları ve ya buna benzer eğitim faaliyetleri ile boş vakitlerini değerlendirecek ve kişisel gelişimlerini sağlayacak ortamlar sağlanmalıdır.

General Overview

- » One of the issues that came up most frequently during the interviews was the inmates' request for swifter court proceedings. The Libyan authorities need to take some serious steps to ensure inmates receive quick and fair trials.
- » As for the problems inmates face with regards to access to medication, it seems this is a problem felt across the entire country, and not just in prisons. However, it must be ensured that inmates have proper access to medication, their well-being being the responsibility of the Libyan government.
- » During the visit, we encountered no signs of physical abuse or mistreatment of the inmates, which, as yet, does not detract from the necessity to provide psychological support to inmates, some of whom are under huge emotional and psychological duress.
- » Provisions should be made to provide the inmates with vocational courses, and create for them the right sort of environment in which to spend their leisure time more sensibly and develop themselves personally.

تقييم عام

« من اهم النقاط التي ركز عليها السجناء في لقاءهم معنا هي ان يتم إصدار الحكم في غضون فترة معقولة من الزمن. يجب على السلطات الليبية إتخاذ خطوات في سبيل محاكمات عادلة وسريعة.

« حول الأدوية غير الموجودة التي اشار إليها السجناء والمعتقلين، لوحظ ان مشكلة نقص الادوية ليست مشكلة السجناء بشكل خاص بل هي مشكلة عويصة تعم ليبيا بأكملها. مع ذلك ولان الحكومة الليبية هي المسؤولة من الدرجة الاولى عن المعتقلين والسجناء في سجونها، من الضروري العمل من اجل تلبية إحتياجاتهم من الادوية بافضل واسرع شكل ممكن.

« خلال الزيارة، لم يتم الكشف عن اي وضع سلبي او إنتهاكات بحق السجناء. ولكن الوجود في السجن بحد ذاته يشكل صعوبات واعرة للسجناء يجعلهم في حاجة ماسة للدعم النفسي.

« ينبغي تطوير بيئة تساهم في التنمية الشخصية للسجناء وتقييم أوقات فراغهم من خلال تنظيم دورات مهنية وانشطة تعليمية وتدريبية مماثلة.

- » Mahkumların genel isteklerinden biri olan daha uzun vakitlerde havalandırma-ya çıkma konusu ciddi olarak ele alınmalı. Bakanlıktan havalandırma bölgesinin güvenliğinin artırılması konusunda ek bütçe gerektiği belirtilerek, bununla ilgili çalışmanın sürdüğü kaydedilmiştir. Bu çerçevede mahkûmların daha sık güneş görebilmeleri için Adalet bakanlığı söz konusu güvenlik önlemlerini bir an önce almalıdır.
- » Bedensel sağlık için mahkûmlara spor yapabilecekleri ortam ve aletler sağlanmalıdır.
- » Dile getirilen hususlardan biri de, ülkede ve dünya da yaşananları takip etmek isteyen mahkumların gazete ve dergi ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Ayda bir iki defa verilen gazete ve ya dergilerin sayısı ve sıklığı artırılabilir.
- » İlaçlar ve doktor temini noktasında Türkiye'den ilaçların ve doktor gelmesi halinde bu konuda gerekli kolaylığın sağlanması talebimize cezaevi yetkilileri yardımcı olacaklarını belirtmişlerdir.

- » Further, serious consideration must be given to allowing inmates to spend more time in the open air. When asked, prison officials told us that additional funds were needed from the Ministry to boost the security of the prison courtyard and they were still working on it. In this respect, the Ministry of Justice must take immediate measures to ensure that the inmates get more fresh air and sunshine.
- » Provisions must be made to provide the inmates with sports facilities where they can exercise and increase their physical fitness.
- » Another issue mentioned by the inmates during the interviews was the lack of adequate access to newspapers and magazines. The prison management can make provisions to provide inmates with more issues of newspapers and magazines which are provided once or twice a month currently.
- » Finally, the prison officials informed us that they would be happy to cooperate if there was any initiative to bring medical supplies and doctors over from Turkey to meet the medical requirements of the inmates.

« واحدة من قضايا السجناء يجب أن تؤخذ على محمل الجد هي الفترات التي يخرج فيها السجناء من غرفهم للتهوية التي يجب زيادة ساعاتها بالقدر الممكن. أكدت الوزارة انها تعمل بهذا الصدد من اجل ميزانية إضافية لزيادة عدد رجال الامن في المنطقة التي ينتظر فيها السجناء في الهواء الطلق. في هذا الصدد، ينبغي على وزارة العدل اتخاذ تدابير أمنية على الفور من اجل رؤية السجناء الشمس لاطول فترة ممكنة.

« ينبغي توفير البيئة والمكان والادوات الرياضية اللازمة بحيث يمكن للسجناء ممارسة الرياضة بشكل صحي.

« ومن اهم القضايا التي قام السجناء بذكرها هو مطالبهم بتلبية احتياجاتهم من الصحف والمجلات التي تمكنهم متابعة ما يحدث في بلادهم وفي العالم. من الممكن تقديم الصحف والمجلات مرة او مرتين شهريا وزيادة هذا الرقم وفقا للطلب.

« أكدت سلطات السجن انهم سيقومون بمساعدتنا بشأن الطلب الذي تقدمنا به من اجل توفير السهولة اللازمة حيال الادوية والاطباء وغيرها من المساعدات الطبية القادمة من تركيا.

İNSAMER

İHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية